МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ПОДАТКОВОЇ СПРАВИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ, МАРКЕТИНГУ ТА БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Країни з авторитарним режимом в міжнародних економічних відносинах»

Здобувача вищої освіти бакалаврського рівня, 4 курсу, групи МЕБ-21-1,
спеціальності 292(Міжнародні економічні відносини),
освітня програма (Міжнародні економічні відносини)

_____ Солдатко Микита Миколайович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Лазаренко Дмитро Олександрович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Гарант освітньо-професійної
програми _____ Бєлікова Інна Василівна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____
протокол від «16» 06 2025 р. № 8

Завідувач
кафедри _____ Балюк Тетяна Миколаївна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене
звання)

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 52 06.06.25р. _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту _____ _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 82 12.06.25 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Дергач Л. В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ Лозенко Д.С
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Бакінська І.В
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Кашера О.Б.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	22		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	42		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	0		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	82		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	ЄКТС Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
82	B	4	12.06.25	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Б	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут/факультет Торгівлі справи, обліку та аудиту
Кафедра Економічної політики маркетингу та бізнес економіки
Спеціальність Міжнародні економічні відносини.
Освітня програма Міжнародні економічні відносини.

Затверджую
Завідувач кафедри_____
_____
«17» 09 2024

Завдання на кваліфікаційну роботу

здобувачу вищої освіти

Солдатко Микита Миколайович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи
Україна і автократичні держави в міжнародних економічних відносинах
Затверджена наказом ректора від «__» ____20__№__
2. Строк здачі закінченої роботи 25.04.2025
3. Цільова установка
Аналіз особливостей економічних відносин України з автократичними державами.
Мета роботи Визначення впливу політичного режиму країн з автократичним режимом.
Об'єкт дослідження Міжнародні економічні відносини України з автократичними країнами.
Предмет дослідження Особливості економічних моделей автократичних держав.
База дослідження Міжнародні економічні відносини.
4. Вихідні дані до роботи Структурно – функціональний аналіз впливу автократії на економічні відносини України з автократичними країнами.
5. Перелік графічного матеріалу Рисунків – 2, таблиць – 5
6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)
Вступ

Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти формування країн з авторитарним режимом у міжнародних економічних відносинах.

1.1. Поняття авторитарного режиму та його політичні і економічні ознаки.

1.2. Міжнародні економічні відносини: загальна характеристика та роль авторитарних режимів.

Розділ 2. Аналіз впливу авторитарних режимів на міжнародні економічні відносини.

2.1. Роль авторитарних країн у глобальних ланцюгах постачання.

2.2. Залежність економіки країн від авторитарних країн: особливості та стратегії мінімізації ризиків.

Розділ 3. Проблеми та перспективи економічної співпраці України з авторитарними режимами у міжнародних відносинах.

7. Календарний план виконання кваліфікаційної роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Фа
1	Вибір теми	до 01.11.2024	01.11.24
2	Підготовка розділів	до 01.03.2025	01.03.25
3	Передача на кафедру	до 02.06.2025	02.03.25
4	Захист роботи	до 13.06.2025	13.06.25

8. Дата видачі завдання «17» 09 2024

9. Керівник кваліфікаційної роботи _____ (підпис) Лазаренко (прізвище, і

10. Гарант освітньо-професійної програми _____ (підпис) Бєлічєва (прізвище, і

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Солдатов М. (прізвище, і

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики

Довідка про перевірку дипломної роботи на академічний плагіат

№ п/п		
1.	П.І.П. автора роботи	Солдатко Микита Миколайович
2.	Група	МЕБ-21-1
3.	П.І.П. наукового керівника	Лазаренко Д.О.
4.	Тип роботи, що перевіряється (курсова, дипломна робота (проект))	Дипломна робота
5.	Назва роботи, що перевіряється	Країни з авторитарним режимом в міжнародних економічних відносинах
6.	Рік написання роботи	2025 рік
7.	За результатом перевірки оригінальний текст в роботі складає (%)	99,4 %
8.	Іншим процентам відповідають (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним)	% цитувань – 0,79% % схожості – 0,6%

Відповідальна особа Пілевич Д.С.

(П.І.Б.)

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

Здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної форми навчання групи МЕБ-21-1
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Солдатко Микита Миколайович

Кваліфікаційна робота на тему *«Країни з авторитарним режимом в міжнародних економічних відносинах»* присвячена актуальній проблематиці впливу політичних режимів на інтеграцію національних економік у систему світових економічних відносин.

У роботі детально проаналізовано особливості економічної взаємодії авторитарних держав з іншими учасниками міжнародної економіки, розглянуто моделі співпраці, а також ключові переваги та обмеження авторитарного типу управління з точки зору зовнішньоекономічної політики. Автор вміло опрацював порівняльні матеріали щодо Китаю, росії, Ірану, ОАЕ та ін., застосував елементи емпіричного аналізу, що дало змогу зробити обґрунтовані висновки щодо стійкості таких режимів до санкційного та торговельного тиску.

Робота структурована, містить схеми, таблиці, узагальнення, оформлені згідно з академічними вимогами. Позитивною рисою є намагання дати збалансовану оцінку ефективності авторитарних моделей у сфері економіки.

Зауваження: варто було б посилити кількісно-аналітичну частину порівняння, включивши динаміку ВВП, індекси інституційної стійкості, показники експорту-імпорту.

У цілому робота демонструє високий рівень теоретичної та практичної підготовки. Рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник
д.е.н., проф. _____ **Лазаренко Д.О.**

(підпис)

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Солдатко Микита Миколайович

на тему: « **Країни з авторитарним режимом в міжнародних економічних відносинах** »

У сучасному світі країни з авторитарним режимом відіграють вагому роль у міжнародних економічних відносинах. Їхні економічні стратегії, методи взаємодії з партнерами, інвестиційна політика та механізми регулювання зовнішньої торгівлі суттєво відрізняються від демократичних країн. Авторитарні держави часто демонструють високу стабільність у прийнятті рішень, однак їхні економічні моделі можуть містити елементи державного протекціонізму, монополізації та обмеження ринкових механізмів. Дослідження економічної взаємодії таких країн із міжнародною спільнотою є важливим для розуміння глобальних економічних тенденцій та можливих ризиків міжнародної співпраці.

Наукова новизна. Проведено теоретичне дослідження авторитарних країн в міжнародних економічних відносинах.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Проведений аналіз теоретичного та статистичного матеріалу дозволив встановлений вплив та в повній мірі розкрити тему та поставлені завдання. У випускній роботі в повній мірі наочно зображені тенденції та динаміка розвитку даної деліктної інженерії.

Практична значущість роботи. Робота має прикладне значення. Висновки, отримані у процесі виконання випускної роботи Солдатка Микити Миколайовича можуть бути використані для подальших досліджень з даного напрямку.

До недоліків можна віднести, зокрема, описовість. Однак зазначені недоліки суттєво не впливають на якість випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи Солдатка Микити Миколайовича.

Загальний висновок і оцінка роботи. Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота студента групи МЕБ 21-1 Солдатка Микити Миколайовича на тему «Країни з авторитарним режимом в міжнародних економічних відносинах» відповідає встановленим вимогам та рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Завідувач кафедри
митної справи та товарознавства ДПУ,
к.е.н., доцент **Сергій ТКАЧЕНКО**

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ • ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ • (м. Ірпінь, Київська область) • Навчально-Науковий інститут економічної безпеки та митної справи

ВСТУП 2

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРАЇН З АВТОРИТАРНИМ РЕЖИМОМ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ 5

1.1. Поняття авторитарного режиму та його політичні й економічні характеристики 5

1.2. Міжнародні економічні відносини: загальна характеристика та роль авторитарних режимів 14

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ АВТОРИТАРНИХ РЕЖИМІВ НА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ 19

2.1. Роль авторитарних країн у глобальних економічних процесах 19

2.2. Зовнішньоекономічна політика авторитарних країн: особливості та стратегічні напрямки 23

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ КРАЇН З АВТОРИТАРНИМ РЕЖИМОМ У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ 32

ВИСНОВКИ 39

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 42

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі країни з авторитарним режимом відіграють вагому роль у міжнародних економічних відносинах. Їхні економічні стратегії, методи взаємодії з партнерами, інвестиційна політика та механізми регулювання зовнішньої торгівлі суттєво відрізняються від демократичних країн. Авторитарні держави часто демонструють високу стабільність у прийнятті рішень, однак їхні економічні моделі можуть містити елементи державного протекціонізму, монополізації та обмеження ринкових механізмів. Дослідження економічної взаємодії таких країн із міжнародною спільнотою є важливим для розуміння глобальних економічних тенденцій та можливих ризиків міжнародної співпраці.

Стан і ступінь розробки проблеми. Питання взаємодії авторитарних режимів з міжнародною економічною системою досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Значний внесок у вивчення економічних моделей таких держав зробили О. Скрипник [37], І. Панова [33], О. Резнік [20], та інші котрі аналізували вплив політичного режиму на економічний розвиток. Проте залишається відкритим питання щодо ефективності інтеграційних процесів між авторитарними та демократичними економіками, що обумовлює необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Мета і завдання дослідження. Метою даної дипломної роботи є аналіз особливостей економічних відносин країн з авторитарним режимом у міжнародній економічній системі та визначення їх впливу на глобальну економіку. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- охарактеризувати основні риси економічних систем авторитарних країн;
- дослідити механізми міжнародної співпраці авторитарних держав із демократичними країнами;
- визначити переваги та ризики міжнародної економічної взаємодії з авторитарними режимами;

- проаналізувати роль державного регулювання у формуванні зовнішньоекономічної політики авторитарних країн;

- надати рекомендації щодо стратегії міжнародного співробітництва з авторитарними державами.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є міжнародні економічні відносини, що включають співпрацю авторитарних країн із зовнішнім світом. Предметом дослідження є особливості економічних моделей авторитарних держав, механізми їхньої взаємодії з іншими країнами та наслідки таких відносин для міжнародної економічної системи.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні було використано низку методів, які дозволили здійснити всебічний аналіз економічних аспектів авторитарних країн у контексті міжнародної економічної співпраці. Один з основних методів - це порівняльний аналіз, який дозволив порівняти економічні моделі авторитарних країн з моделями демократичних країн, виявити їхні спільні риси та відмінності, а також оцінити ефективність різних підходів до економічного управління.

Історичний метод застосовувався для вивчення тенденцій розвитку економік авторитарних країн, зокрема з огляду на історичні етапи їхньої економічної еволюції. Це дозволило побудувати більш повне уявлення про динаміку змін у політичних та економічних системах таких країн і передбачити їхні майбутні економічні стратегії.

Структурно-функціональний аналіз був використаний для оцінки ролі державного регулювання в економіках авторитарних країн. Оскільки в таких системах держава має значний вплив на економічну діяльність, цей метод дозволив детальніше вивчити, як державні органи формують економічні політики, які функції вони виконують у зовнішньоекономічній діяльності, та як ці фактори впливають на міжнародні економічні відносини.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для оцінки ефективності міжнародних економічних стратегій щодо співпраці з авторитарними державами. Отримані

висновки можуть стати основою для розробки рекомендацій щодо оптимізації зовнішньоекономічної політики України та інших демократичних країн у відносинах із авторитарними режимами.

Апробація результатів дослідження.

Таким чином, дана дипломна робота є актуальним дослідженням особливостей економічної взаємодії авторитарних режимів із міжнародною спільнотою та їхнього впливу на глобальні економічні процеси.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРАЇН З АВТОРИТАРНИМ РЕЖИМОМ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

1.1. Поняття авторитарного режиму та його політичні й економічні характеристики

Авторитарний режим - це форма політичного правління, за якої влада зосереджена в руках однієї особи або вузької групи осіб, які здійснюють контроль над суспільством без значного впливу громадян на прийняття рішень. Авторитаризм часто характеризується відсутністю демократичних механізмів, обмеженням політичних свобод і громадянських прав, а також застосуванням репресивних методів для утримання влади.

Авторитарні режими можуть існувати в різних формах - від військових диктатур до партійної олігархії або навіть персоналізованого правління (наприклад, культ особи). Вони часто виправдовують свою владу необхідністю підтримання порядку, національної стабільності або забезпечення економічного розвитку [4].

Авторитарні режими у міжнародних економічних відносинах створюють значні виклики через централізоване управління, придушення політичної опозиції та обмежену економічну свободу. Відсутність демократичних інститутів та верховенства права призводить до непередбачуваності рішень і складнощів у веденні бізнесу. В умовах жорсткого державного контролю обмежується конкуренція, а економічні процеси підпорядковуються політичним інтересам, що знижує ефективність ринкових механізмів.

Ці особливості породжують низку ризиків для міжнародного економічного співробітництва. По-перше, нестабільність економічної політики у таких країнах робить їх ненадійними партнерами, оскільки рішення можуть змінюватися залежно від політичної кон’юнктури. По-друге, високий рівень корупції ускладнює ведення бізнесу, підвищує витрати компаній та зменшує

довіру інвесторів. По-третє, відсутність прозорості в економічних процесах сприяє маніпуляціям з державними ресурсами та непрозорому розподілу контрактів. По-четверте, санкційний тиск з боку міжнародної спільноти обмежує доступ авторитарних країн до світових фінансових ринків та передових технологій. Нарешті, обмеженість інноваційної активності через контроль над наукою та відсутність конкуренції перешкоджає технологічному розвитку, що призводить до відставання у світовій економіці.

Авторитарні режими мають ряд ключових політичних особливостей «рис. 1.1» [2, с. 12].

Рис. 1.1. Політичні характеристики авторитарного режиму

Джерело: створено автором на основі [6]

Авторитарний режим відзначається високим рівнем централізації влади, що означає зосередження всіх політичних важелів у руках правителя або правлячої групи. У таких державах існує жорстка ієрархія влади, де основні державні інституції, включаючи виконавчу, законодавчу та судову гілки влади, перебувають під контролем верховного лідера або вузького кола осіб. Ця централізація робить процес ухвалення рішень швидким і ефективним, проте водночас виключає можливість демократичного контролю та відповідальності перед суспільством. Влада здебільшого не змінюється шляхом демократичних виборів, а її передача відбувається або шляхом політичних інтриг, або через призначення наступника всередині владної еліти [3, с. 38].

Однією з ключових ознак авторитарного режиму є обмежена політична конкуренція. У таких країнах або взагалі не проводяться вибори, або вони

носять формальний характер, створюючи лише видимість демократичного процесу. У більшості випадків виборчий процес контролюється владою, що гарантує перемогу правлячої партії або лідера. Опозиційні партії або не допускаються до участі в політичному житті, або ж стикаються з такими умовами, що унеможливлюють їхню реальну конкуренцію за владу. Вибори можуть супроводжуватися масовими фальсифікаціями, адміністративним тиском на виборців і маніпуляціями з підрахунком голосів, що лише зміцнює позиції чинного режиму.

Авторитарні режими активно використовують контроль над засобами масової інформації для підтримки стабільності правління. У таких країнах незалежні медіа або повністю знищуються, або перебувають під жорстким державним контролем. Влада формує інформаційний порядок денний, поширюючи лише ті погляди, які відповідають її інтересам. Будь-яка критика уряду або спроба журналістів викрити корупційні схеми та зловживання владою жорстко придушуються. У деяких випадках влада використовує цензуру, блокує доступ до незалежних іноземних джерел інформації та поширює пропагандистські наративи, що виправдовують існування авторитарного правління [4].

Репресії проти опозиції є ще однією характерною рисою авторитарних режимів. Політичні опоненти можуть зазнавати утисків у різних формах - від дискредитаційних кампаній і юридичного переслідування до фізичного усунення. Протестні рухи жорстоко придушуються силовими структурами, а їхні учасники часто опиняються за ґратами або змушені виїжджати з країни. Використання політичних репресій дозволяє режиму усувати потенційних конкурентів і зберігати монополію на владу.

Авторитарні режими також характеризуються слабкою роллю громадянського суспільства. У таких країнах незалежні профспілки, правозахисні організації, волонтерські рухи та інші громадські ініціативи зазнають жорсткого контролю з боку влади або повністю забороняються. Влада боїться будь-яких форм самоорганізації населення, оскільки вони можуть

сприяти мобілізації опозиційних сил і становити загрозу для режиму. У кращому випадку громадянське суспільство перебуває під наглядом, а його діяльність суттєво обмежена, у гіршому - активісти піддаються переслідуванням, а їхні організації ліквідуються [6].

Ще однією важливою ознакою авторитарного правління є відсутність верховенства права. У таких країнах судова влада не є незалежною, а працює в інтересах правлячого режиму. Закони можуть змінюватися залежно від політичної кон'юнктури, а судові рішення приймаються не на основі правових норм, а за вказівками влади. Це означає, що політичні опоненти, незалежні бізнесмени або навіть звичайні громадяни можуть стати жертвами несправедливих судових процесів. Судові органи фактично перетворюються на інструмент придушення інакодумства та утримання влади.

У багатьох авторитарних державах формується культ особи лідера, що є ще одним ключовим елементом такого правління. Лідер подається як унікальний, незамінний та мудрий керівник, який веде країну правильним шляхом. У засобах масової інформації поширюється ідеологія, що виправдовує його беззаперечну владу, а критика його дій стає табу. В освітніх закладах і державних установах нав’язується ідеалізований образ керівника, а його рішення подаються як єдині правильні. У деяких випадках культ особи набуває крайніх форм, коли ім’я лідера використовується в офіційних гаслах, а його зображення розміщуються на державних символах [40].

Прикладами авторитарних режимів у сучасному світі є такі країни, як Саудівська Аравія, Білорусь, Китай (до певної міри), Куба, Венесуела та інші держави, де демократія або обмежена, або взагалі відсутня. У цих країнах влада застосовує всі перераховані методи для збереження контролю над суспільством і уникнення політичної конкуренції. Хоча деякі авторитарні режими можуть демонструвати економічну стабільність і навіть певний рівень розвитку, у довгостроковій перспективі вони часто стикаються з проблемами внутрішньої нестабільності, соціальної напруги та міжнародної ізоляції.

Економіка в авторитарних державах може розвиватися за різними моделями, залежно від ступеня державного контролю над ринком. Основні особливості економіки таких країн включають «рис. 1.2» [39].

Рис. 1.2. Економічні характеристики авторитарного режиму

Джерело: створено автором на основі [4]

Авторитарний режим характеризується жорсткою централізацією влади, коли всі ключові рішення ухвалюються вищим керівництвом держави або однією правлячою групою. Влада зосереджується в руках лідера, який може бути президентом, монархом або військовим диктатором, або ж у межах вузького кола осіб, які контролюють урядові інституції та силові структури. У таких державах парламент та інші органи влади часто виконують лише номінальні функції, слугуючи інструментами для підтримки існуючого режиму.

Політична конкуренція в авторитарних державах зазвичай або повністю відсутня, або має формальний характер. Вибори, якщо вони проводяться, здебільшого є лише засобом легітимізації влади, а їхні результати контролюються правлячим режимом. Опозиційні партії можуть існувати лише на папері або ж стикатися з серйозними обмеженнями у своїй діяльності, включно з переслідуваннями, цензурою та забороною на участь у виборах.

Засоби масової інформації в авторитарних країнах перебувають під жорстким контролем держави. Влада використовує цензуру та пропаганду для формування громадської думки, маніпулюючи інформацією та обмежуючи доступ до альтернативних джерел. Незалежні медіа можуть бути заборонені або

піддаються репресіям, а журналісти, які наважуються критикувати уряд, зазнають тиску, арештів або навіть фізичного усунення [38].

Однією з ключових характеристик авторитарного режиму є репресивна політика щодо опозиції та громадянського суспільства. Політичні противники часто зазнають переслідувань, а активісти, правозахисники та журналісти можуть опинитися за ґратами за надуманими звинуваченнями. Протести та акції незгоди придушуються силовими методами, що свідчить про слабкість громадянського суспільства в таких країнах.

Судова влада в авторитарних режимах рідко є незалежною, оскільки суди підпорядковуються виконавчій владі, яка використовує їх як інструмент придушення опозиції та збереження контролю над державою. Закони можуть застосовуватися вибірково, залежно від політичних інтересів правлячої верхівки.

У багатьох авторитарних країнах формується культ особи, коли правителя зображують як бездоганного, мудрого та незамінного лідера. Державна пропаганда прославляє його досягнення, а будь-яка критика влади вважається актом зради [17, с. 54].

До сучасних прикладів авторитарних режимів можна віднести такі країни, як Саудівська Аравія, Білорусь, Китай (до певної міри), Куба та Венесуела, де демократія або значно обмежена, або відсутня.

Економіка авторитарних держав зазвичай перебуває під жорстким контролем уряду, що впливає на розвиток бізнесу, рівень конкуренції та інвестиційний клімат. У таких країнах держава відіграє центральну роль в управлінні економікою, контролюючи стратегічно важливі сектори, зокрема енергетику, транспорт та видобувну промисловість. Влада визначає економічну політику, розподіляє ресурси та регулює ринок таким чином, щоб забезпечити стабільність режиму та зберегти лояльність бізнес-еліт.

Приватне підприємництво в авторитарних країнах часто обмежене, а великі корпорації зазвичай наближені до правлячої верхівки. Бізнес, який не має політичних зв’язків, стикається з численними бюрократичними бар’єрами,

високими податками та адміністративним тиском. Вільна конкуренція в таких умовах пригнічується, що призводить до зниження інноваційної активності та ефективності економіки [16, с. 113].

Однією з найбільших проблем авторитарних режимів є високий рівень корупції, яка стає невід'ємною частиною політичної та економічної системи. Чиновники використовують свої посади для збагачення, отримуючи хабарі та розподіляючи державні ресурси на користь наближених осіб. Корупційні схеми спричиняють неефективне використання бюджетних коштів і створюють додаткові перешкоди для бізнесу.

Багато авторитарних держав значною мірою залежать від експорту природних ресурсів, таких як нафта, газ і метали. Це робить їхню економіку вразливою до коливань світових цін на сировину, що може призводити до фінансових криз і бюджетних дефіцитів. Наприклад, країни, такі як Росія, Саудівська Аравія та Венесуела, суттєво залежать від доходів від продажу нафти, що змушує їх уряди проводити політику суворого контролю над фінансовими потоками.

Авторитарні держави часто впроваджують протекціоністську економічну політику, обмежуючи імпорт та регулюючи зовнішньоторговельні відносини. Вони можуть встановлювати високі мита, обмежувати валютні операції та вводити жорсткі правила для іноземних компаній, які бажають працювати на їхніх ринках [15, с. 117].

Через політичну нестабільність, високий рівень корупції та відсутність чітких правил ведення бізнесу авторитарні країни зазвичай мають низьку інвестиційну привабливість. Іноземні компанії та інвестори часто уникають вкладень у такі держави через ризики непередбачуваних змін в економічній політиці або можливих націоналізацій підприємств. Водночас деякі авторитарні режими намагаються залучати інвестиції, пропонуючи низькі податки або спрощені умови ведення бізнесу для іноземних підприємців.

Ще однією важливою характеристикою авторитарних режимів є висока соціальна нерівність. У таких країнах влада зосереджує ресурси в руках

правлячої еліти, тоді як значна частина населення живе за межею бідності. Держава може використовувати соціальні програми для підтримки лояльних груп громадян, однак загалом рівень життя більшості населення залишається низьким.

Авторитарні режими не лише обмежують політичні права громадян, але й створюють економічну систему, в якій домінує державний контроль, корупція та низька ефективність управління ресурсами. Це призводить до нестабільності, слабкого економічного розвитку та високої соціальної нерівності, що, у довгостроковій перспективі, може стати причиною внутрішніх криз та протестних рухів [17, с. 41].

Політична структура авторитарного режиму тісно пов’язана з його економічною моделлю, оскільки держава відіграє ключову роль у розподілі ресурсів, контролі над бізнесом та забезпеченні стабільності правлячої еліти. Авторитарні режими використовують економічні інструменти для зміцнення своєї влади та мінімізації загроз з боку опозиції або громадянського суспільства.

Одним із основних механізмів збереження стабільності в таких країнах є спрямування економічних ресурсів на підтримку правлячої верхівки, силових структур та лояльних до влади груп населення. Державні ресурси можуть розподілятися у вигляді привілеїв, субсидій або вигідних контрактів для наближених до влади бізнесменів, що формує систему патронажу та залежності. Така модель дозволяє підтримувати контроль над економічною діяльністю та усувати потенційні загрози політичному порядку.

Жорсткий контроль над економікою є одним із ключових інструментів управління в авторитарних країнах. Влада призначає лояльних осіб на керівні економічні посади, забезпечуючи їхню відповідність політичному курсу режиму. Центральний контроль над стратегічними секторами економіки, такими як енергетика, транспорт і фінанси, дає змогу урядам регулювати ринок та обмежувати вплив незалежного бізнесу, який міг би виступити проти чинної влади [7, с. 271].

У періоди економічних криз авторитарні режими зазвичай посилюють контроль над суспільством, запроваджують нові репресивні заходи або вдаються до пропаганди, яка спрямована на зміцнення національної єдності та виправдання дій уряду. Часто в такі моменти влада використовує націоналістичну риторику або звинувачує зовнішніх ворогів у виникненні економічних труднощів, що допомагає мобілізувати підтримку серед населення. У деяких випадках кризи можуть призводити до ще більшої централізації влади та встановлення жорсткіших заходів контролю над економічними та соціальними процесами.

Авторитарний режим є складною системою, яка поєднує централізоване політичне управління та контроль над економікою. Такі держави можуть демонструвати короткострокову ефективність у підтримці політичної стабільності та економічного порядку, використовуючи механізми репресій, контролю над інформаційним простором та маніпулювання економічними ресурсами. Однак у довгостроковій перспективі вони стикаються з низкою структурних проблем, таких як економічна стагнація, корупція, соціальне невдоволення та міжнародна ізоляція [5].

Через глобальні виклики та зміну економічного середовища авторитарні держави змушені адаптуватися до нових реалій, що може відбуватися двома шляхами. Перший - поступове пом’якшення режиму, відкриття економіки та впровадження обмежених політичних реформ, що дозволяє частково знизити соціальну напругу. Другий - подальша жорсткість режиму, посилення репресій та ізоляції, що може призвести до політичної та економічної кризи.

Зрештою, взаємозв’язок політики та економіки в авторитарних країнах визначає їхню стійкість та перспективи розвитку. Успішність таких держав залежить від здатності режиму контролювати суспільство та пристосовуватися до змін, але історія показує, що авторитарні системи часто не витримують випробувань довготривалими економічними труднощами та внутрішніми протестами.

1.2. Міжнародні економічні відносини: загальна характеристика та роль авторитарних режимів

Міжнародні економічні відносини (МЕВ) - це сукупність економічних зв'язків між державами, транснаціональними корпораціями (ТНК), міжнародними організаціями та іншими суб'єктами, що взаємодіють у сфері виробництва, обміну, розподілу та споживання товарів і послуг на світовому рівні. Основними сферами міжнародних економічних відносин є міжнародна торгівля, рух капіталу та інвестицій, міжнародна міграція робочої сили, науково-технічне співробітництво та валютно-фінансові відносини «рис. 1.3» [14, с. 12].

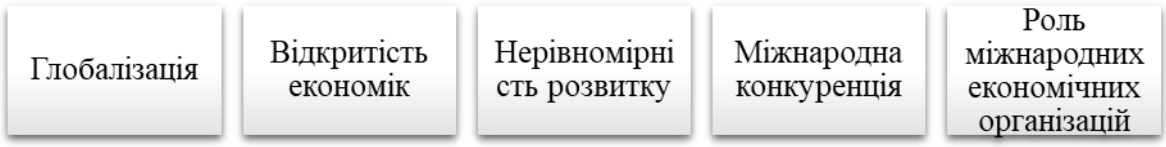

Рис. 1.3. Ключові особливості міжнародних економічних відносин

Джерело: створено автором на основі [19]

Міжнародні економічні відносини є складною та багаторівневою системою взаємодії між державами, компаніями, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами світової економіки. Вони формуються під впливом економічних, політичних та соціальних чинників, що визначають характер міжнародної співпраці.

Однією з найважливіших особливостей міжнародних економічних відносин є глобалізація, яка сприяє формуванню єдиної світової економічної системи. Глобалізаційні процеси базуються на взаємопов'язаності національних економік, що виражається у зростанні міжнародної торгівлі, розширенні потоків капіталу, технологій та робочої сили між країнами. Цей процес посилює взаємозалежність між державами, що може сприяти як економічному зростанню, так і виникненню криз, що швидко поширюються світом.

Наприклад, фінансова криза 2008 року, що розпочалася у США, швидко вплинула на інші країни через глобальні фінансові та торговельні зв’язки [18, с. 34].

Наступною важливою характеристикою міжнародних економічних відносин є відкритість економік, яка передбачає інтеграцію країн у світовий ринок. Відкритість економіки реалізується через зниження торговельних бар’єрів, таких як мита, квоти, валютні обмеження, а також через залучення іноземного капіталу. Лібералізація міжнародної торгівлі дозволяє країнам ефективніше використовувати свої конкурентні переваги, стимулює економічний розвиток та сприяє підвищенню рівня життя населення. Прикладом високого рівня відкритості економіки є країни Європейського Союзу, які мають спільний ринок і активно взаємодіють як між собою, так і з іншими державами.

Разом з тим, міжнародна економічна система характеризується нерівномірністю розвитку, що виявляється у значних розбіжностях між розвиненими країнами та державами, що розвиваються. Економічно розвинені країни займають домінуючі позиції у світовій економіці завдяки високому рівню інновацій, технологічного розвитку та ефективної фінансової системи. У той же час багато країн, що розвиваються, стикаються з проблемами обмеженого доступу до інвестицій, нестабільних економічних структур та низького рівня інфраструктурного розвитку. Це призводить до збереження економічної нерівності у світі та створює певні бар'єри для повноцінної інтеграції бідніших країн у глобальну економіку [19].

Одним із ключових аспектів міжнародних економічних відносин є міжнародна конкуренція, яка проявляється у боротьбі держав і корпорацій за ринки збуту, інвестиції, природні ресурси та висококваліфіковану робочу силу. Конкуренція між країнами стимулює впровадження інновацій, підвищення продуктивності праці та покращення якості продукції. Водночас вона може призводити до торговельних конфліктів, коли держави застосовують протекціоністські заходи для захисту власного виробника. Яскравим прикладом

є торговельне протистояння між США та Китаєм, яке включає введення митних тарифів, обмеження експорту технологій та посилення державного контролю за стратегічними галузями економіки.

Важливу роль у регулюванні міжнародних економічних відносин відіграють міжнародні економічні організації, такі як Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та регіональні інтеграційні об'єднання. Ці структури впливають на економічну взаємодію між країнами, розробляючи загальні правила торгівлі, надаючи фінансову допомогу та сприяючи стабілізації світової економіки. Наприклад, СОТ забезпечує регулювання торговельних відносин між країнами та вирішує торговельні суперечки, тоді як МВФ надає фінансову підтримку країнам, що переживають економічні кризи [23].

Міжнародні економічні відносини є багатовимірною системою, що охоплює різноманітні аспекти світової економіки. Вони базуються на процесах глобалізації та відкритості економік, супроводжуються нерівномірністю розвитку та гострою міжнародною конкуренцією. Значний вплив на їхній розвиток здійснюють міжнародні економічні організації, які сприяють регулюванню та стабілізації світової економічної системи.

Авторитарні режими відіграють важливу роль у міжнародних економічних відносинах, оскільки їхній політичний устрій значною мірою визначає економічну політику, зовнішньоторговельну стратегію та характер співпраці з іншими країнами. Такі держави часто використовують економічні інструменти як засіб зміцнення своєї влади та впливу на світову політику.

Однією з ключових особливостей економіки авторитарних держав є її спрямованість на експорт природних ресурсів. Багато країн з подібним режимом, зокрема, Саудівська Аравія, Іран, базують свою економіку на продажу нафти, газу та корисних копалин, що забезпечує їм стабільні валютні надходження. Водночас державний контроль над стратегічними галузями дозволяє урядам регулювати ціни, спрямовувати доходи у потрібні сфери та використовувати торгівлю як інструмент політичного тиску. Такий підхід дає

змогу впливати на міжнародні ринки та формувати залежність інших країн від постачання ресурсів [27].

Втім, економічна політика авторитарних режимів часто стикається з викликами у вигляді міжнародних санкцій. Через порушення прав людини або агресивну зовнішню політику такі країни можуть опинятися під обмеженнями, що суттєво ускладнює їхню взаємодію з глобальним ринком. В умовах санкцій авторитарні режими змушені шукати альтернативних партнерів. Наприклад, Росія та Іран розвивають економічні зв'язки з Китаєм, намагаючись створити систему торгівлі, яка мінімізує залежність від західних ринків.

Ще одним важливим аспектом є інвестиційна політика авторитарних держав. Вони часто встановлюють суворі обмеження на іноземні інвестиції, контролюючи доступ до ключових секторів економіки. Наприклад, Китай допускає іноземні компанії до виробничої сфери, але зберігає контроль над енергетикою, телекомунікаціями та оборонною промисловістю. Водночас такі країни активно інвестують за кордон через державні корпорації та фонди, розширюючи свій економічний вплив. Китай, наприклад, вкладає значні кошти у видобуток ресурсів в Африці та Латинській Америці, що дозволяє йому забезпечувати власну економіку сировинними матеріалами за вигідними умовами [28].

Через високий рівень корупції та політичну нестабільність значні обсяги капіталу часто виводяться з авторитарних країн у більш стабільні юрисдикції. Бізнесмени та державні чиновники переказують кошти в офшори, що створює певний дисбаланс у фінансовій системі цих країн. Крім того, обмежений доступ до міжнародних фінансових ринків змушує авторитарні режими шукати альтернативні механізми фінансування. Наприклад, Росія після введення санкцій активно працювала над створенням власної платіжної системи та розширенням розрахунків у юанях і рублях.

Авторитарні держави також використовують фінансові інструменти для підтримки союзників. Вони надають кредити, фінансову допомогу або проводять спільні інфраструктурні проєкти з країнами, які поділяють їхню

політичну лінію. Китай, наприклад, інвестує значні кошти в країни Африки, будуючи дороги, залізничні мережі та порти в обмін на довгострокові економічні вигоди.

Загалом авторитарні режими чинять істотний вплив на глобальну економіку. Вони можуть маніпулювати цінами на сировину, використовуючи контроль над великими запасами природних ресурсів для впливу на світові ринки. Наприклад, країни ОПЕК регулюють видобуток нафти, що впливає на її ціну та економічну стабільність інших держав. Крім того, економічні конфлікти між авторитарними і демократичними країнами можуть призводити до торговельних війн, які створюють нестабільність у міжнародних відносинах. Прикладом цього є торговельні суперечки між США та Китаєм, що впливають на глобальні ланцюги постачання та міжнародні фінансові ринки [29].

Окрім цього, авторитарні країни прагнуть створювати власні економічні союзи та альтернативні фінансові системи. Наприклад, Росія розвиває Євразійський економічний союз як противагу європейським інтеграційним об’єднанням, тоді як Китай інвестує у створення глобальної ініціативи "Один пояс, один шлях", щоб посилити свій вплив у різних регіонах світу.

Таким чином, авторитарні держави є активними учасниками світової економіки, проте їхня діяльність нерідко мотивується не лише економічними, а й політичними міркуваннями. Вони використовують міжнародну торгівлю, інвестиції та фінансові механізми для зміцнення своєї влади та впливу на глобальні процеси. Водночас міжнародний тиск і санкції змушують їх адаптуватися до нових реалій, шукаючи альтернативні форми співпраці та розширюючи партнерські відносини з іншими країнами, що поділяють їхню політичну позицію.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ АВТОРИТАРНИХ РЕЖИМІВ НА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

2.1. Роль авторитарних країн у глобальних економічних процесах

Авторитарні країни відіграють важливу роль у глобальних економічних процесах, оскільки їхні політичні системи часто мають специфічні особливості, які дозволяють реалізувати економічні стратегії, не зважаючи на громадські чи політичні опозиції. Ці країни можуть мати як переваги, так і недоліки у контексті економічної глобалізації. Проаналізуємо ключові аспекти цієї ролі, зокрема через приклади таких країн, як Китай, Саудівська Аравія та інші.

Авторитарні режими, завдяки своєму контролю над політичною ситуацією в країні, часто здатні реалізовувати довгострокові економічні стратегії без втручання зовнішніх сил, як у випадку демократій. У таких країнах важливі рішення можуть прийматися швидше, а зміни в політиці відбуваються без великих затримок, що дозволяє забезпечити стабільність економічної ситуації [11].

Приклад: Китай Китай є яскравим прикладом успішного авторитарного режиму, який зумів трансформувати свою економіку за останні десятиліття. Завдяки чітко розробленим п’ятирічним планам і централізованому управлінню країна змогла стати другою за величиною економікою світу. Китайський уряд активно інвестує в інфраструктуру, технології та енергетику, що дозволяє йому значно впливати на глобальні економічні процеси.

Авторитарні режими можуть зосереджувати великі ресурси в стратегічно важливих секторах економіки, таких як енергетика, оборонна промисловість, інфраструктура, що дозволяє їм контролювати або значно впливати на глобальні ринки.

Приклад: Саудівська Аравія Саудівська Аравія також є авторитарною країною, де королівська родина контролює ключові енергетичні ресурси, зокрема нафту. Саудівська Аравія є одним з найбільших експортерів нафти у

світі і відіграє важливу роль в ОПЕК. Завдяки стабільному політичному контролю в країні уряд може швидко реагувати на зміни на нафтових ринках, що робить країну важливим гравцем на глобальній енергетичній арені [12].

Авторитарні країни можуть активно інтегруватися у глобальні ланцюги постачання, використовуючи свою дешеву робочу силу, високий рівень державного контролю за економікою і здатність до масштабного виробництва.

Приклад: Китай Китай став світовим виробничим хабом завдяки доступній робочій силі, підтримці урядом ключових галузей, таких як електроніка, текстиль і важка промисловість. Завдяки цьому Китай має суттєвий вплив на глобальні ланцюги постачання і торгівлю. Багато міжнародних компаній розташовують свої виробничі потужності в Китаї через його економічні переваги та політичну стабільність.

Авторитарні держави часто застосовують економічний вплив як частину своєї зовнішньої політики. Це може включати інвестиції в інші країни, економічні санкції або використання ресурсів для посилення свого політичного впливу.

Приклад: Китай і ініціатива «Один пояс - один шлях» Китай активно просуває свою ініціативу «Один пояс - один шлях», яка передбачає інвестиції в інфраструктуру і розвиток економік інших країн, зокрема в Азії, Європі та Африці. Це дає Китаю можливість зміцнювати свої політичні та економічні позиції в глобальному масштабі [13].

Авторитарні країни мають можливість здійснювати контроль за національними валютами та фінансовими потоками через централізовані фінансові органи. Вони також можуть маніпулювати обмінним курсом для стимулювання експорту або отримання економічних переваг.

Приклад: Китай Китай має потужний фінансовий сектор, який контролюється державою. Китайська валюта, юань, активно використовується для торгівлі, а країна має величезні валютні резерви. Китай часто здійснює валютні інтервенції для утримання конкурентоспроможності своєї економіки на міжнародних ринках.

Не зважаючи на всі економічні переваги, авторитарні країни стикаються з певними проблемами. Відсутність демократичних процесів може призвести до соціальних протестів, економічної ізоляції через міжнародні санкції та незадоволеність населення, що може вплинути на економічне зростання в довгостроковій перспективі [9].

Приклад: Північна Корея Північна Корея є прикладом країни, що зазнає серйозних економічних проблем через міжнародні санкції, політичну ізоляцію та обмеження в доступі до глобальних ринків. Це перешкоджає нормальному розвитку економіки, незважаючи на те, що країна має певні природні ресурси.

Порівняємо різні аспекти ролі авторитарних країн у глобальних економічних процесах, із конкретними прикладами та характеристиками «табл. 2.1».

Таблиця 2.1

Різні аспекти ролі авторитарних країн у глобальних економічних процесах

Аспект	**Країна**	**Особливості та роль**	**Приклад/Дані**
Політична стабільність та планування	Китай, Саудівська Аравія	Авторитарні країни можуть проводити довгострокові економічні стратегії без зовнішнього втручання.	Китай реалізує п'ятирічні плани, що дозволяють швидко реагувати на зміну глобальних умов.
Контроль за стратегічними секторами	Саудівська Аравія, Венесуела	Контроль над природними ресурсами (нафта, газ, металургія, енергетика) дозволяє формувати глобальні ціни та впливати на економіку.	Саудівська Аравія шукає глобальні ціни на нафту.
Інтеграція в глобальні ланцюги постачання	Китай, Індія, В'єтнам	Країни з дешево виробленою продукцією інтегруються в глобальні ланцюги постачання, створюючи конкурентні переваги через низькі витрати на робочу силу.	Китай - світовий центр виробництва електроніки та товарів споживчого попиту.
Політичний та економічний вплив через інвестиції	Китай,Туреччина	Авторитарні країни можуть використовувати інвестиції як інструмент політичного впливу на інші держави, підкріплюючи свою економічну владу.	Китай активно інвестує в Африку, будуючи інфраструктуру в обмін на політичні союзи.

Продовження таблиці 2.1

Фінансова та валютна політика	Китай	Контроль за національною валютою та фінансовими потоками допоможе регулювати економіку та забезпечувати стабільність.	Китай зберігає валютні резерви і стабільно контролює курс юаня для підтримки конкурентоспроможності.
Ризики економічної ізоляції та санкцій	Північна Корея, Іран	Економічна ізоляція та санкції можуть суттєво обмежити доступ до міжнародних фінансових ринків та технологій.	Північна Корея, через санкції ООН, стикається з дефіцитом товарів, обмеженим доступом до глобальних ринків.
Використання стратегічних альянсів	Китай,Туреччина	Залучення до міжнародних організацій, таких як ШОС, БРІКС, ОПЕК+ для забезпечення стратегічних економічних інтересів.	Росія та Саудівська Аравія в ОПЕК+ починають політику нафтовидобутку та впливають на ціни на світовому ринку нафти.
Інноваційні технології та їх застосування	Китай, Сінгапур, Об'єднані Арабські Емірати	Авторитарні країни можуть сприяти розвитку новітніх технологій, створюючи сприятливе середовище для інновацій через централізовану політику.	Китай є лідером у виробництві сонячних панелей, а Сінгапур розвиває цифрову економіку через державні програми.

Джерело: створено автором на основі [19]

Авторитарні уряди, завдяки своєму сильному контролю над економічними процесами, можуть приймати швидкі й ефективні рішення, що дозволяє їм реалізовувати довгострокові економічні стратегії. Це забезпечує стабільність, яка є важливою як для внутрішнього розвитку, так і для участі в глобальних економічних процесах. Вони мають можливість зосереджувати значні ресурси на стратегічно важливих галузях, таких як енергетика, транспорт та інформаційні технології, що дає їм змогу впливати на глобальні ринки і зміцнювати своє економічне становище.

Крім того, авторитарні країни активно інтегруються в глобальні ланцюги постачання завдяки дешевій робочій силі та централізованому виробництву, що

дозволяє їм стати важливими гравцями на світовому ринку. Такі країни також шукають інвестиції в інших державах, використовуючи економічний і політичний вплив для зміцнення своїх позицій на міжнародній арені. Завдяки централізованому контролю за фінансовими ресурсами вони можуть проводити стабільну фінансову та валютну політику, спрямовану на підтримку економічної стабільності та підвищення конкурентоспроможності [21].

Втім, авторитарні країни не позбавлені ризиків економічної ізоляції. Оскільки вони часто не готові йти на компроміси з іншими державами, це може призвести до міжнародних санкцій, що обмежує їх доступ до фінансових ринків та технологій. Незважаючи на ці труднощі, авторитарні держави активно створюють стратегічні альянси з іншими країнами для зміцнення своїх економічних позицій та впливу на світову економіку. Такі країни також можуть швидко впроваджувати інноваційні технології завдяки централізованому плануванню та державним інвестиціям у технологічний сектор, що дає їм конкурентні переваги на світовій арені.

Таким чином, авторитарні країни використовують різноманітні стратегії для забезпечення свого економічного впливу на глобальному рівні, спираючись на централізовану політику та контроль над ключовими секторами економіки.

2.2. Зовнішньоекономічна політика авторитарних країн: особливості та стратегічні напрямки

Зовнішньоекономічна політика авторитарних країн є інструментом досягнення стратегічних цілей у глобальному економічному середовищі. Авторитарні режими часто використовують зовнішньоекономічні відносини для зміцнення своєї політичної та економічної позиції як на регіональному, так і на міжнародному рівнях. Хоча кожна авторитарна країна може мати унікальні підходи до зовнішньої політики, загальні особливості та стратегічні напрямки залишаються подібними.

Авторитарні уряди часто потребують зовнішню економічну політику для зміцнення внутрішньої стабільності. Вони прагнуть забезпечити стабільне собі економічне зростання через залучення інвестицій, розвиток стратегічних галузей та підтримку економічної незалежності. Для цього вони активно взаємодіють із глобальними ринками, налагоджують вигідні торговельні відносини, підтримують експансію своїх державних підприємств і корпорацій на міжнародні ринки [25].

Приклад: Китай активно реалізує ініціативу «Один пояс, один шлях», спрямовану на розвиток інфраструктурних проектів і торговельних маршрутів по всьому світу. Завдяки цьому Китай зміцнює свій економічний та політичний вплив, розширюючи експорт та залучаючи інвестиції.

Авторитарні країни мають можливість концентрувати ресурси в стратегічно важливих секторах економіки, таких як енергетика, металургія, транспорт, інформаційні технології та сільське господарство. Завдяки цьому вони можуть не тільки забезпечити внутрішні потреби, але й домогтися домінування на міжнародних ринках.

Приклад: Росія, майбутній найбільший експортер природного газу та нафти, використовує ці ресурси для зміцнення своїх позицій на глобальному енергетичному та здійснення політичного впливу на ринок сусідніх країн через енергетичні ставки [26].

Важливим аспектом зовнішньоекономічної політики авторитарних країн є використання зовнішньої торгівлі та інвестицій для зміцнення свого політичного впливу. Вони часто інвестують у стратегічно важливі галузі в інших країнах, використовуючи економічну політику для досягнення політичних цілей.

Приклад: Китай активно інвестує в інфраструктурні проекти в Африці та Латинській Америці, що дає йому можливість лише зміцнити свої економічні позиції, але й розширити політичний вплив через лояльність країни, яка підтримує ці інвестиції.

Авторитарні країни часто мають торговельні угоди та альянси з іншими країнами, що дає їм змогу створювати зони впливу. Вони активно залучаються до створення нових міжнародних організацій або вступають до існуючих, намагаючись контролювати їхні рішення або розширювати економічний вплив.

Приклад: Росія та Китай активно взаємодіють у рамках Шанхайської організації співробітництва (ШОС) і БРІКС, що дозволяє їм спільно вирішувати глобальні економічні та політичні питання, такі як фінансова стабільність і санкційні режими [29].

Багато авторитарних країн стикаються з міжнародними санкціями через свої політичні та економічні дії. У таких умовах вони розробляють нові стратегії для підтримки економічної стабільності, такі як переорієнтація на нові ринки, використання внутрішніх ресурсів та розвиток альтернативних механізмів фінансування.

Приклад: Іран, під впливом міжнародних санкцій, значно значущим чином співпрацює з Китаєм, Індією та Росією, щоб компенсувати втрати від обмеження західних країн.

Авторитарні уряди активно інвестують у розвиток новітніх технологій і науково-технічних досліджень. Централізований контроль дозволяє ефективно спрямовувати ресурси в стратегічно важливу для економіки сферу, що забезпечує їм конкурентоспроможність на міжнародній арені.

Приклад: Китай є одним із лідерів у галузі інформаційних технологій і штучного інтелекту, що дозволяє йому не лише підтримувати внутрішній економічний розвиток, а й підтримувати політичний вплив на інші країни через технології «табл. 2.2».

Таблиця 2.2

Стратегічні напрямки зовнішньоекономічної політики авторитарних країн

Напрямок	Опис	Приклад
Економічне вплив через ресурси	Контроль над природними ресурсами, такими як енергетика, дозволяє країнам впливати на глобальні ринки та забезпечити власну політичну стабільність.	Росія - домінування на енергетичних ринках, зокрема постачання газу до Європи.
Інвестиції та фінансова допомога	Залучення інвестицій у стратегічно важливі сектори в інших країнах для зміцнення економічних і політичних зв'язків.	Китай - інвестиції в Африку та Латинську Америку через ініціативу «Один пояс, один шлях».
Торгові альянси та геополітичні зв'язки	Укладання торгових угод і створення економічних альянсів для розширення впливу на міжнародній арені.	Китай і Росія - співпраця в рамках БРІКС та ШОС.
Переорієнтація на нові ринки	Відповідь на міжнародні санкції через пошук нових торгових партнерів і фінансових ринків.	Іран - зміцнення зв'язків з Китаєм та Росією через санкції.
Інноваційна політика та технології	Активне інвестування в новітні технології для підвищення економічної конкурентоспроможності.	Китай - лідер у сфері штучного інтелекту та інформаційних технологій.

Джерело: створено автором на основі [25, 31]

Зовнішньоекономічна політика авторитарних країн спрямована на досягнення кількох стратегічних цілей, зокрема, зміцнення економічної стабільності, вплив на глобальні ринки та посилення політичного впливу. Використовуючи різноманітні інструменти, такі як інвестиції, ресурси та торгові альянси, ці країни успішно інтегруються у світову економіку та зміцнюють свою позицію на міжнародній арені.

Для аналізу впливу політичного режиму на економічний розвиток країни доцільно розглянути ключові макроекономічні показники: ВВП на душу населення, рівень інфляції та інвестиційну привабливість. ВВП на душу населення є одним із основних показників добробуту громадян і ефективності економічної політики. Рівень інфляції відображає стабільність національної валюти та здатність уряду контролювати ціни, що є важливим фактором для бізнесу та інвесторів.

Інвестиційна привабливість країни оцінюється за допомогою індексу глобальної конкурентоспроможності, який враховує інституційну стабільність, інфраструктуру, рівень розвитку ринку та інноваційний потенціал. Як правило, демократичні країни мають більш розвинені економіки, нижчі рівні інфляції та вищу інвестиційну привабливість порівняно з авторитарними режимами.

Однак існують винятки: деякі авторитарні країни демонструють значні економічні успіхи завдяки централізованому управлінню та жорсткому контролю за фінансовими потоками. Для більш детального розгляду цих тенденцій представимо таблицю з реальними економічними показниками обраних країн «табл. 2.1».

Таблиця 2.1

Порівняльний аналіз ВВП, рівня інфляції та інвестиційної привабливості демократичних і авторитарних країн

Країна	Політичний режим	ВВП на душу населення (дол. США)	Рівень інфляції (%)	Індекс глобальної конкурентоспроможності
Сінгапур	Авторитарний	85,253	0,6	84,8
Норвегія	Демократичний	68,430	1,8	78,1
Сполучені Штати Америки	Демократичний	55,805	2,1	83,7
Україна	Перехідний	7,519	9,8	57,0

Джерело: створено автором на основі [40, 42]

Аналіз порівняльних даних свідчить про те, що демократичні країни загалом демонструють вищі показники ВВП на душу населення. Це пояснюється стабільною економічною політикою, розвиненою ринковою економікою та ефективними інститутами, які сприяють сталому економічному зростанню. Водночас деякі авторитарні країни, такі як Сінгапур, також можуть мати високий рівень ВВП на душу населення, що свідчить про те, що політичний режим не є єдиним визначальним фактором економічного розвитку.

Рівень інфляції в демократичних країнах зазвичай залишається стабільним і низьким, що зумовлено незалежністю центральних банків,

ефективним монетарним регулюванням та прозорістю фінансової системи. В авторитарних державах рівень інфляції може суттєво відрізнятися, залежно від особливостей економічної політики, державного контролю та можливих ринкових спотворень [40].

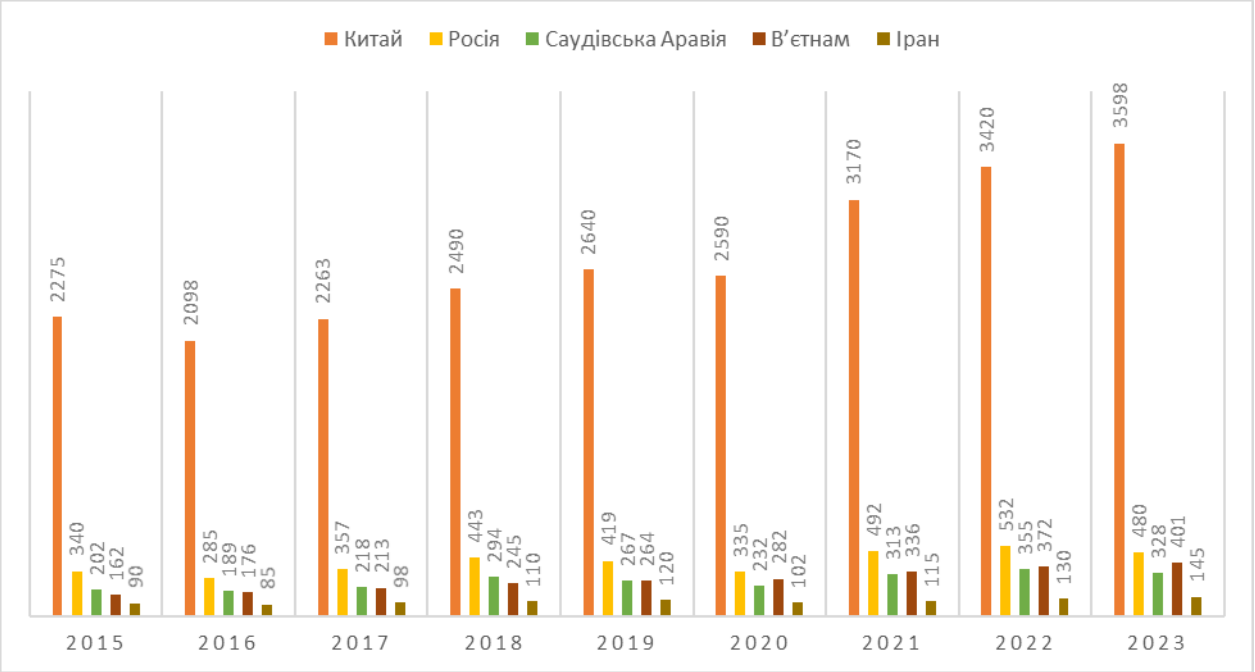
Інвестиційна привабливість, яка оцінюється, зокрема, за допомогою Індексу глобальної конкурентоспроможності, є важливим показником розвитку бізнес-середовища та інституційної ефективності. Високі значення цього індексу характерні для демократичних країн, що пояснюється прозорими правовими механізмами, розвиненою інфраструктурою та стабільністю економічного середовища. Однак окремі авторитарні країни також можуть досягати високих результатів у цьому аспекті, якщо вони забезпечують сприятливі умови для ведення бізнесу.

Одним із ключових аспектів економічного розвитку є міжнародна торгівля, яка визначає рівень інтеграції країни у світову економіку. Для авторитарних країн цей показник може бути різним залежно від їхньої економічної політики, природних ресурсів, галузевої структури та рівня відкритості економіки. Деякі авторитарні держави, такі як Китай, мають високу частку експорту у ВВП та активно розвивають міжнародні торговельні зв’язки, тоді як інші, наприклад, Північна Корея, залишаються значною мірою ізольованими від світових ринків.

Динаміка міжнародної торгівлі авторитарних країн демонструє, як вони адаптуються до глобальних змін, санкцій, торговельних угод та економічних криз. Важливим чинником є залежність від експорту сировини, що характерно для таких країн, як Росія, Саудівська Аравія та Венесуела. Водночас Китай і В'єтнам демонструють значне зростання обсягів торгівлі за рахунок виробництва та експорту промислової продукції.

Для наочного відображення змін у міжнародній торгівлі авторитарних країн представимо відповідні дані у вигляді діаграми. Вона дозволить проаналізувати, як змінювалися обсяги експорту та імпорту в різні періоди

часу, які країни демонструють стабільне зростання, а які стикаються з викликами та обмеженнями у зовнішньоекономічній діяльності «рис. 2.1».

Джерело: створено автором на основі [41, 44, 45]

Аналіз динаміки міжнародної торгівлі авторитарних країн показує цікаві тенденції. Зокрема, Китай, як провідний гравець серед авторитарних держав, демонструє стабільне збільшення обсягів експорту з 2015 по 2023 рік, що свідчить про його сильну економічну позицію та інтеграцію в глобальні торгові мережі. Росія, попри зниження експорту у 2020 році, відновила обсяги у 2021-2022 роках, що може бути пов'язано з переорієнтацією на нові ринки та змінами в міжнародній політиці [41].

Саудівська Аравія показує зростання експортних показників, що вказує на стабільність нафтогазового сектору, хоча обсяги експорту все ж менші порівняно з іншими країнами групи. В'єтнам демонструє стабільне зростання, що вказує на диверсифікацію економіки та активне включення в міжнародні торгові процеси.

Іран, хоча і зазнає зовнішньоекономічних обмежень через міжнародні санкції, також демонструє зростання експорту в останні роки, що може свідчити про певні адаптаційні процеси до нових умов зовнішньої торгівлі [45].

Авторитарні країни, зокрема Китай та Росія, займають значну частку у світовому ВВП та міжнародній торгівлі, відіграючи важливу роль у формуванні глобальних економічних процесів. Китай є одним з найбільших експортерів товарів у світі, що підтверджується його стабільними позиціями на міжнародних ринках, особливо в таких секторах, як електроніка, текстиль та будівельні матеріали. Завдяки великій кількості виробничих потужностей та стратегічним інвестиціям у нові технології, Китай здатний підтримувати високу конкурентоспроможність на глобальному рівні.

Росія, в свою чергу, займає ключову роль як постачальник енергоресурсів - нафти та природного газу, що робить її одним з головних гравців на ринку енергетичних ресурсів. Однак, незважаючи на стратегічну важливість, інвестиційна привабливість Росії може бути знижена через політичні ризики, нестабільність економічної політики та санкційний тиск з боку міжнародних організацій та держав.

Одним із прикладів ефективної стратегії авторитарних країн є китайська ініціатива «Один пояс, один шлях», яка спрямована на розширення економічного впливу через інфраструктурні інвестиції в інших країнах. За допомогою цієї стратегії Китай зміцнює свої торговельні зв'язки та забезпечує стабільний експорт товарів і послуг.

Розрахунки ефективності цієї стратегії можуть базуватися на аналізі інвестицій у ключові інфраструктурні проекти, таких як будівництво залізниць, портів та аеропортів у країнах, що входять до ініціативи «Один пояс, один шлях». Для оцінки результативності цих проектів важливо враховувати показники економічного зростання в країнах-учасниках, зростання товарообігу з Китаєм, а також розвиток нових торгових шляхів [43].

Приклад розрахунку ефективності: якщо країна X отримує інвестиції від Китаю на будівництво транспортної інфраструктури на суму 1 млрд доларів, можна проаналізувати вплив цього проекту на зростання ВВП цієї країни, збільшення обсягів торгівлі та створення робочих місць.

Згідно з дослідженнями, проведеними китайським урядом та міжнародними організаціями, такі інвестиції можуть сприяти збільшенню ВВП на 0,5-1,5% в країнах, що отримують інвестиції від Китаю. Це можна перевірити, аналізуючи дані від Світового банку та міжнародних економічних оглядів.

Загалом, авторитарні країни активно інтегруються у світову економіку, використовуючи різні стратегії для зміцнення свого економічного впливу. У той же час, їхні економічні показники можуть бути вразливими до зовнішніх факторів, таких як санкції, коливання цін на сировинні товари та політичні зміни. Незважаючи на це, стратегічні інвестиції в інфраструктуру, як у випадку з ініціативою «Один пояс, один шлях», дають авторитарним країнам можливість зміцнювати свої економічні позиції на глобальній арені.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ КРАЇН З АВТОРИТАРНИМ РЕЖИМОМ У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ

Економічна співпраця країн з авторитарним режимом у міжнародному контексті є важливою темою, оскільки ці країни мають власні особливості в економічному управлінні, міжнародних відносинах та інвестиційній привабливості. Авторитарні режими зазвичай мають централізовану систему управління, що дозволяє зосередити економічні ресурси для вирішення стратегічних завдань, проте це також може створювати суттєві проблеми в їхньому економічному розвитку та міжнародних відносинах.

Економічна співпраця країн з авторитарними режимами має низку значних проблем, які ускладнюють їх інтеграцію в міжнародну економічну систему та обмежують потенціал для розвитку. Однією з основних проблем є міжнародні санкції та економічна ізоляція. Країни, що мають авторитарні режими, часто стають об'єктами санкцій через порушення прав людини або агресивну зовнішню політику, що обмежує їхні можливості в економічному розвитку. Ці санкції можуть бути накладені на основі порушень міжнародних угод або через внутрішні політичні рішення, що не відповідають міжнародним стандартам. Такі обмеження серйозно ускладнюють доступ до міжнародних фінансових ринків, що значно зменшує можливості країни для залучення іноземних інвестицій і ведення торгівлі з розвиненими державами [37].

Прикладом такої ситуації є Іран, який через свою ядерну програму піддався міжнародним санкціям. Це обмежує можливості країни для ведення торгівлі з більшістю західних країн, створюючи значні економічні труднощі, включаючи обмеження доступу до сучасних технологій та фінансових ресурсів.

Іншою важливою проблемою є невизначеність економічної політики. У авторитарних країнах політична ситуація може змінюватися дуже швидко, що безпосередньо впливає на економічний курс. Зміна політичного режиму або

змінений економічний курс можуть призвести до різких змін в умовах ведення бізнесу, що створює високий рівень ризику для іноземних інвесторів. Постійна зміна політичних орієнтирів і економічних стратегій може призвести до економічних коливань, таких як інфляція або кризи, які важко передбачити заздалегідь.

Прикладом може слугувати Венесуела, де за часів правління Уго Чавеса і його наступників було проведено радикальні зміни в економічній політиці. Націоналізація ключових галузей економіки і постійна зміна економічних орієнтирів призвели до глибокої економічної кризи, що значно ускладнило співпрацю країни з міжнародними партнерами [35].

Крім того, корупція та відсутність прозорості є серйозними перешкодами для ефективної економічної співпраці. У країнах з авторитарними режимами часто відсутні прозорі механізми управління, що ускладнює ведення бізнесу. Корупція на всіх рівнях державної влади створює бар'єри для іноземних інвесторів, оскільки вони стикаються з труднощами у встановленні бізнес-відносин та у забезпеченні безпеки своїх інвестицій.

У таких країнах, як Північна Корея або деякі країни Африки, високий рівень корупції є нормою. Відсутність прозорості у державному управлінні та економічних процесах може призвести до непередбачуваних економічних наслідків, а також до значних втрат для міжнародних компаній, які вирішують працювати в таких умовах.

Порушення прав людини також є вагомим фактором, який може негативно вплинути на економічну співпрацю авторитарних країн з іншими державами. Міжнародне співтовариство часто вимагає від країн дотримання стандартів прав людини, і порушення цих стандартів може призвести до накладання санкцій, бойкотів або зниження інтересу з боку міжнародних інвесторів та компаній. Це може суттєво обмежити потенціал для розвитку таких країн [36].

Яскравим прикладом є Саудівська Аравія, яка, попри свою домінуючу роль на енергетичному ринку, часто піддається критиці за порушення прав

людини. Це може призвести до зниження довіри до її внутрішнього ринку, що у свою чергу ускладнює притік міжнародних інвестицій та розвиток нових бізнес-проектів.

Нарешті, невідповідність міжнародним стандартам у торгівлі також є серйозною перешкодою. Авторитарні країни часто не дотримуються міжнародних торгових норм і правил, що може спричинити економічні спори і знижувати ефективність їхньої співпраці з іншими державами. Такі країни можуть маніпулювати курсами валют, надавати субсидії державним підприємствам або використовувати інші недобросовісні методи ведення торгівлі, що ставить під сумнів чесність їх економічних відносин.

Китай є одним з прикладів країни, яка, попри економічну потужність, неодноразово піддавалася критиці за порушення правил Світової організації торгівлі (СОТ), зокрема через маніпуляції з валютою, субсидії та інші економічні методи, що можуть створювати несправедливі умови на міжнародних ринках [33].

Економічна співпраця з авторитарними країнами стикається з багатьма викликами, які потребують ретельного аналізу і вирішення для забезпечення стабільного та взаємовигідного співробітництва на міжнародній арені.

Перспективи економічної співпраці країн з авторитарними режимами є складними, але водночас і багатими на можливості. Хоча політичні та економічні обмеження створюють певні виклики для таких країн, є кілька ключових напрямів, які дозволяють їм успішно інтегруватися у глобальну економіку.

Однією з основних перспектив є розвиток стратегічних економічних альянсів. Авторитарні країни, зокрема Китай та Іран, активно працюють над створенням економічних зв'язків з іншими державами, що мають схожі політичні системи або з якими вони можуть забезпечити взаємну вигоду. Одним із прикладів є ініціатива «Один пояс, один шлях», в рамках якої Китай та Іран укладають численні торгові угоди, реалізують інвестиційні проекти та здійснюють спільні ініціативи. Такі альянси дозволяють обходитись без

західних партнерів, зменшити залежність від міжнародних санкцій і зміцнити політичні зв’язки між країнами [34].

Додатковим напрямом, який може сприяти розвитку економічної співпраці, є інвестиції в інфраструктуру та нові ринки. Відомо, що авторитарні країни, зокрема Китай, активно інвестують в інфраструктурні проекти в різних частинах світу, включаючи Африку та Південну Америку. Це дозволяє не лише покращувати економічні показники окремих держав, а й відкриває нові ринки для китайських товарів. Будівництво доріг, портів та інших важливих об’єктів інфраструктури сприяє розвитку торгівлі і забезпечує стабільність економічних відносин між країнами.

Ще однією перспективою є підтримка інновацій та розвитку технологічних секторів. Авторитарні країни, такі як Китай, активно інвестують у розвиток новітніх технологій, зокрема у сфери інформаційних технологій, штучного інтелекту та енергетики. Китай, наприклад, є світовим лідером у розвитку 5G технологій, а також активно працює над розробками в галузі відновлювальних джерел енергії. Це дозволяє країні не лише зміцнювати свою економічну позицію на міжнародній арені, а й створювати нові можливості для співпраці з іншими державами в технологічному секторі [32].

З огляду на економічні обмеження, з якими стикаються багато авторитарних країн через міжнародні санкції, важливим кроком є розвиток альтернативних фінансових механізмів. Наприклад, Китай та Іран активно розвивають взаємні розрахунки в національних валютах та криптовалютах, що дозволяє знизити залежність від долара США та обійти міжнародні санкції. Це дозволяє стабілізувати економічні відносини і забезпечити певну фінансову незалежність.

Важливим аспектом є також інвестиції в екологічно чисті технології та сталий розвиток. Авторитарні країни все частіше звертають увагу на розвиток відновлювальних джерел енергії та екологічно чистих технологій. Наприклад, Саудівська Аравія, в рамках своєї програми «Vision 2030», активно інвестує в розвиток відновлювальних джерел енергії та намагається зменшити свою

залежність від нафти. Це не лише знижує негативний вплив на навколишнє середовище, але й сприяє розвитку нових економічних відносин із міжнародними екологічними організаціями та країнами, що прагнуть до сталого розвитку [29].

Перспективи економічної співпраці авторитарних країн залежать від багатьох факторів, зокрема від готовності до розвитку стратегічних альянсів, інвестицій в інфраструктуру, підтримки технологічних інновацій та екологічних ініціатив. Хоча такі країни часто стикаються з серйозними політичними і економічними обмеженнями, завдяки правильному управлінню і стратегічному плануванню, вони мають шанс на успішну інтеграцію в глобальну економіку, що відкриває нові можливості для розвитку та співпраці.

У сучасному міжнародному контексті економічна співпраця між країнами з авторитарними режимами та іншими державами займає важливе місце. Авторитарні уряди активно шукають можливості для збереження економічної стабільності, попри політичні та соціальні обмеження. Це дозволяє створювати нові економічні альянси, розвивати інфраструктуру, а також покращувати економічні умови як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Однак ця співпраця може мати свої специфічні риси та механізми, які відрізняються від традиційних моделей, орієнтуючись на розширення економічних зон впливу, залучення інвестицій та створення нових торгових шляхів. Крім того, розвиток технологій та інновацій стає важливим напрямком, який дозволяє країнам з авторитарними режимами зміцнювати свої позиції в глобальному економічному середовищі, обходячи політичні бар'єри.

У зв'язку з цим важливо з'ясувати, які саме напрями економічної співпраці країн з авторитарними режимами можуть бути успішними в умовах сучасних міжнародних викликів. Створимо таблицю з кількома ключовими аспектами цієї співпраці, що дозволяють краще зрозуміти потенційні вигоди та можливі проблеми «табл. 3.1».

Таблиця 3.1

Ключові напрямки економічної співпраці країн з авторитарними режимами

Пропозиція	Опис
1. Створення стратегічних економічних альянсів	Авторитарні країни, зокрема Китай та Іран, активно укладають економічні угоди з державами з подібними політичними системами, що дозволяє зменшити залежність від міжнародних санкцій та зміцнити політичні зв'язки. Примером є ініціатива "Один пояс, один шлях".
2. Інвестиції в інфраструктуру та нові ринки	Китай активно інвестує в інфраструктурні проекти в Африці, Південній Америці та інших регіонах, будуючи дороги, порти і сприяючи розвитку торгівлі, що відкриває нові ринки та можливості для бізнесу.
3. Підтримка інновацій та розвитку технологічних секторів	Авторитарні країни, такі як Китай, активно інвестують у розвиток новітніх технологій, зокрема в сферу інформаційних технологій, штучного інтелекту та відновлювальної енергетики. Це дозволяє їм зміцнювати свою економічну позицію на міжнародній арені.
4. Розвиток альтернативних фінансових механізмів	Китай та Іран активно працюють над розвитком розрахунків у національних валютах та криптовалютах, що дозволяє зменшити залежність від долара США і обійти міжнародні санкції, забезпечуючи фінансову незалежність.
5. Інвестиції в екологічно чисті технології та сталий розвиток	Саудівська Аравія, в рамках своєї програми "Vision 2030", активно інвестує в розвиток відновлювальних джерел енергії, знижуючи залежність від нафти і сприяючи сталому розвитку, що покращує екологічну ситуацію та співпрацю з міжнародними екологічними організаціями.

Джерело: створено автором на основі [29, 32, 34]

Таблиця надає комплексний аналіз основних напрямків економічної співпраці країн з авторитарними режимами, що охоплює різні аспекти: від залучення інвестицій до розвитку інфраструктури та технологій. Кожен з цих напрямків є важливим для підтримки економічної стабільності та розвитку таких країн у глобальному контексті. Водночас, у процесі цієї співпраці виникають як потенційні переваги, так і певні ризики, пов’язані з політичними та соціальними обмеженнями. Особливу увагу слід приділити питанням прозорості та етичності економічних угод, а також ролі таких країн у міжнародних торгових відносинах. Розвиток інноваційних технологій та стратегічних альянсів може значно зміцнити їхні позиції на глобальному ринку,

але водночас вимагає дотримання міжнародних норм і стандартів для забезпечення стабільності та довготривалих вигод.

Отже, економічна співпраця країн з авторитарними режимами є складним і багатогранним процесом, який характеризується численними викликами і можливостями. Ці країни часто стикаються з міжнародними санкціями, політичною нестабільністю, високим рівнем корупції та порушенням прав людини, що значно ускладнює їх інтеграцію в світову економіку. Проте авторитарні режими мають ряд стратегічних переваг, таких як централізоване управління, що дозволяє зосереджувати ресурси для вирішення важливих економічних завдань, і здатність формувати вигідні економічні альянси. У майбутньому перспективи таких країн можуть залежати від розвитку нових технологій, інвестицій у інфраструктуру, створення альтернативних фінансових механізмів та орієнтації на сталий розвиток. Активна участь у міжнародних ініціативах, таких як «Один пояс, один шлях» або інвестиції в відновлювальні джерела енергії, може допомогти подолати деякі обмеження та забезпечити стійке економічне зростання в цих країнах.

ВИСНОВКИ

Авторитарні режими, незважаючи на свою специфіку та обмеження, мають важливе значення в сучасному міжнародному економічному контексті. Під авторитарним режимом розуміється політична система, де влада зосереджена в руках однієї особи або вузької групи осіб, що не піддається значній політичній опозиції. Характерними ознаками таких режимів є відсутність політичних свобод, обмеження прав людини та високий рівень централізації влади. В економічному аспекті авторитарні режими часто характеризуються сильною державною інтервенцією в економіку, обмеженнями на ринку праці, монополією або високим рівнем концентрації капіталу. Це дозволяє авторитарним державам швидко мобілізувати ресурси для реалізації великих інфраструктурних проектів, однак одночасно обмежує інноваційність і гнучкість економіки.

Міжнародні економічні відносини авторитарних країн мають специфічні особливості. Країни з авторитарним режимом активно розвивають економічні зв'язки з державами, які не ставлять під сумнів їхній політичний устрій або мають спільні інтереси в контексті геополітики. Авторитарні країни, намагаючись уникати залежності від західних держав, все частіше орієнтуються на створення стратегічних економічних альянсів з іншими державами з подібними політичними системами. Така співпраця дозволяє знижувати залежність від міжнародних санкцій і створювати альтернативні економічні канали, обмежуючи вплив міжнародної політики на внутрішні справи.

Роль авторитарних країн у глобальних економічних процесах є надзвичайно важливою. Вони виступають не лише як великі економічні гравці, що активно розвивають свою економіку, але й як ключові учасники різноманітних глобальних ініціатив, зокрема у сфері інфраструктурних проектів і технологічних розробок. Крім того, завдяки централізованій владі, авторитарні країни мають можливість оперативно реагувати на зовнішні

виклики, що дозволяє їм ефективно адаптуватися до мінливих глобальних економічних умов.

Зовнішньоекономічна політика авторитарних країн має певні особливості, серед яких можна виділити активну розробку стратегій, спрямованих на збільшення економічної незалежності та мінімізацію зовнішнього впливу. Вони часто використовують такі інструменти, як розвиток альтернативних фінансових механізмів, укладання двосторонніх угод, проведення інвестиційних програм у стратегічних сферах та посилення співпраці в таких сферах, як енергетика, технології та інфраструктура. Водночас, політика цих країн, що спрямована на підтримку режимів, які підтримують їхню політичну стабільність, часто призводить до геополітичних напружень з іншими державами.

Перспективи економічної співпраці авторитарних країн у міжнародному контексті відкривають нові можливості для їх розвитку, але водночас зумовлюють певні ризики. Серед основних проблем варто зазначити міжнародну ізоляцію через санкції, обмежений доступ до фінансових ресурсів і зовнішніх ринків, а також внутрішні економічні проблеми, зокрема, брак політичної конкуренції та низький рівень інноваційності. Однак, з правильним підходом до розвитку стратегічних економічних альянсів, впровадженням новітніх технологій та інвестуванням у ключові інфраструктурні проекти, ці країни можуть значно зміцнити свою позицію на міжнародній арені.

Отже, авторитарні країни мають значний потенціал для розвитку в міжнародних економічних відносинах, особливо якщо вони зможуть ефективно реалізувати свою зовнішньоекономічну політику та адаптуватися до сучасних глобальних викликів. Спільні інтереси з іншими державами, розвиток нових фінансових інструментів та стратегічних альянсів можуть сприяти зміцненню їхнього економічного статусу на світовій арені. Однак для досягнення цієї мети необхідно вирішити низку внутрішніх і зовнішніх проблем, що можуть ускладнити цей процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики. Матеріали III Регіональної науково-теоретичної конференції (Львів, 24 березня 2016 р.). Львів: НУ ЛП, 2016. 126 с.

2. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 234 с.

3. Боярчук А.І., Огородник Р.П., Плющик І.А., Н Антофій.М., Федорова Н.Є. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник. Херсон, ТОВ «ВКФ « СТАР» ЛТД». 2018. 374 с.

4. Гетьманчук М. П. Політологія: Навч. посіб.Київ: Знання. 2010 р. с.415. URL: http://politics.ellib.org.ua/pages-8448.html (дата звернення: 04.03.2025).

5. Данилюк Н. Визначальні риси авторитарного політичного режиму: роль «авторитарних послідовників» у його підтримці. Український науковий журнал Освіта регіону політологія психологія комунікації. URL: https://social-science.uu.edu.ua/article/110 (дата звернення: 04.03.2025).

6. Демократія, тоталітаризм та авторитаризм як основні різновиди політичних режимів. Studies. URL: https://studies.in.ua/polit-sistem_ekzamen/2686-demokratya-totaltarizm-ta-avtoritarizm-yak-osnovn-rznovidi-poltichnih-rezhimv.html (дата звернення: 04.03.2025).

7. Довгаль О. А., Казакової Н. А. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.

8. Європейські антитоталітарні культурні практики: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 26-27 червня 2020 р.). Чернігів: Десна Поліграф, 2020. 212 с.

9. Застава І. Вплив глобальної демократизації на сучасні міжнародні відносини. Актуальні виклики міжнародних відносин. 2 (406), 2020. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22719/1/HB_MB_2020_2-7-14.pdf (дата звернення: 04.03.2025).

10. Зеленько Г. І., Бевз Т. А., Брехаря С. Г., Кармазіна М. С., Ковалевський В. О., Кондратенко О. Ю., Кононенко Н. В., Ляшенко Т. М., Майборода О. М., Шайгородський Ю. Ж. Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні: монографія. Київ: ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 416 с.

11. Іщенко І.В., Головко І.К., Петров П.Г. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 17-18 листопада 2023 р. Дніпро: ПрінтДім, 2023, 290 с.

12. Коппель О. А. Пархомчук О. С. Глобальні тренди міжнародних відносин. URL: https://doi.org/10.36059/978-9934-588-42-6/145-162 (дата звернення: 04.03.2025).

13. Кормич Л. І. Актуальні проблеми міжнародного права, міжнародних відносин, безпеки та глобалістики. Актуальні проблеми політики. 2018. Вип. 61. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/61_2018/11.pdf (дата звернення: 04.03.2025).

14. Коцан Н. Н., Коцан Р.І. Методологія досліджень міжнародних відносин: теорія та практика: Навчальний посібник. Луцьк: «Вежа-Друк», ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»ТМ, 2022. 120 с.

15. Кушнір Н.О., Заяць О.І. К-96 Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.

16. Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.

17. Наумов М. С. Міжнародні економічні відносини: становлення і сучасні особливості : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм

навчання спеціальності 051 - Економіка, освітня програма «Міжнародна економіка». Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2021. 97 с.

18. Палінчак М. М., Приходько В. П., Химинець В. В. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 3-4 травня 2024 року). Львів-Торунь: Liha-Pres, 2024. 212 с.

19. Поліщук І. Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасних міжнародних відносин. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2023. № 1 (15). С. 195-204. URL: https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-01-195-204 (дата звернення: 04.03.2025).

20. Резнік О. Особливості авторитарних орієнтацій українців під час війни. Головна Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. URL: https://dif.org.ua/article/osoblivosti-avtoritarnikh-orientatsiy-ukraintsiv-pid-chas-viyni (дата звернення: 04.03.2025).

21. Рудько С.О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період : навчально-методичний посібник із курсу. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 412 с.

22. Теоретичний підхід типологізації політичних режимів. Реферат. Освіта.UA.
URL: https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15996/#google_vignette (дата звернення: 04.03.2025).

23. Толстов С. В. Теоретико-методологічні критерії та принципи системного аналізу міжнародних відносин. Problems of World History. 2023. № 23. С. 18-66. URL: https://doi.org/10.46869/2707-6776-2023-23-2 (дата звернення: 04.03.2025).

24. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Центр Разумкова, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення: 04.03.2025).

25. Energy as a Tool of Foreign Policy of Authoritarian States, including Russia. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603868/EXPO_STU(2018)603868_EN.pdf?utm_source (accessed: 04.03.2025).

26. Foa, R. S. (2018). Modernization and authoritarianism. Journal of Democracy, 29(3), 129-140.

27. Here are the English translations of the references you provided:How Authoritarian Power Manipulates the Global Economy to Sustain Itself. Homepage. DPI. URL: https://www.politics.ox.ac.uk/news/how-authoritarian-power-manipulates-global-economy-sustain-itself?utm_source (accessed: 04.03.2025).

28. Kalyanpur N. Non-liberal Economic Order: Mechanisms of Commitments as Instruments of Authoritarian Coercion. Review of International Political Economy, 2023, pp. 1-17. URL: https://doi.org/10.1080/09692290.2023.2211280 (accessed: 04.03.2025).

29. Libman A., Obidenkova A. V. Regional International Organizations as a Strategy of Autocracy: The Eurasian Economic Union and Russia's Foreign Policy. International Affairs, 2018, Vol. 94, Issue 5, pp. 1037-1058. URL: https://doi.org/10.1093/ia/iiy147 (accessed: 04.03.2025).

30. O'Brien T. Changing Governance Models in Authoritarian Regimes. Australian Journal of Political Science, 2017, Vol. 52, Issue 2, pp. 303-316. URL: https://doi.org/10.1080/10361146.2017.1300872 (accessed: 04.03.2025).

31. Oisin Tansy. The Foreign Policy of Authoritarian Regimes. URL: https://academic.oup.com/edited-volume/55828/chapter-abstract/481638249?redirectedFrom=fulltext&login=false (accessed: 04.03.2025).

32. Panova I. O., Bahinska V. N. K. K. N. U. Typology and Characteristics of Authoritarian Political Regimes. Business Inform. 2023. Vol. 5, no. 544. P. 6-11. URL: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-6-11 (date of access: 04.03.2025).

33. Panova I., Bahinska A. Theoretical basis of studying authoritarianism as a challenge to the international order. 17. 2023. No. 17. P. 49-55. URL: https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-17-05 (date of access: 04.03.2025).

34. Russia in Latin America: An Illiberal Confluence. LSE Latin America and Caribbean Expert Analysis. URL: https://blogs.lse.ac.uk/latamcaribbean/2022/07/28/russia-in-latin-america-the-illiberal-confluence/?utm_source (accessed: 04.03.2025).

35. Sautonkov V. M. The international dimension of authoritarianism: model and forms of cooperation of non-democratic states. Politicus. 2022. No. 4. P. 119-124. URL: https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-4.18 (date of access: 04.03.2025).

36. Skrypniuk O. Modern authoritarian regime: characteristics and manifestations. ScienceRise: Juridical Science. 2020. No. 2 (12). P. 18-23. URL: https://doi.org/10.15587/2523-4153.2020.210869 (date of access: 04.03.2025).

37. The Eurasian Economic Union: Geopolitics of Authoritarian Cooperation. URL: https://pure.port.ac.uk/ws/files/8299760/The_Eurasian_Economic_Union_pdf.pdf?utm_source (accessed: 04.03.2025).

38. Tkach O. Democratic backsliding as a threat of a return to authoritarianism. Political Studies. 2021. No. 2. P. 170-185. URL: https://doi.org/10.53317/2786-4774-2021-2-9 (date of access: 04.03.2025).

39. Tkach O., Tkach A. FEATURES OF AUTHORITARIAN DEMOCRATIZATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION. Politology bulletin. 2021. No. 87. P. 241-257. URL: https://doi.org/10.17721/2415-881x.2021.87.241-257 (date of access: 04.03.2025).

40. Kobernik S. H. NATIONAL ECONOMY AND THE INDICATORS OF ITS ECONOMIC DEVELOPMENT - NATIONAL ECONOMY - NATIONAL ECONOMY AND THE WORLD ECONOMY - Geography Textbook for Grade 9 - S. H. Kobernik - Abetka 2017. Virtual Library of Educational Materials. URL: https://subjectum.eu/textbook/geography/9klas_7/3.html?utm_source (Accessed: 15.03.2025).

41. International Monetary Fund. URL: https://www.imf.org/en/Home (Accessed: 15.03.2025).

42. Country Rankings: 10 Important Tops by Economic Indicators**.** Information Digital Platform. URL: https://www.worldbank.org.ua/4481-reytingi-krayin.html?utm_source (Accessed: 15.03.2025).

43. Ukrainets L. A**.** THE “BELT AND ROAD” INITIATIVE AS THE BASIS FOR CHINA'S ECONOMIC EXPANSION. International Economic Relations and World Economy. URL: https://doi.org/www.visnyk-econom.uzhnu.u (Accessed: 15.03.2025).

44. World Bank Open Data**.** World Bank Open Data. URL: https://data.worldbank.org/ (Accessed: 15.03.2025).

45. World Trade Organization - Global trade**.** World Trade Organization - Home page - Global trade. URL: https://www.wto.org/ (Accessed: 15.03.2025).